

טכס הכנסייה הסורית

דרכי הגעה

אתר הטבילה נמצא בגדתו המערבית של הירדן, ממזרח ליריחו. כדי להגיע למקום יש לנסוע מצומת בית הערבה (כביש 1) צפונה בכביש 90 לכיוון בית שאן. כ-2.5 ק"מ מצפון לכניסה למנר דיר חג'לה פונים ימינה (מזרחה) ונוסעים כ-1.5 ק"מ עד לשער הכניסה לאתר וממשיכים היישר מזרחה עד לאתר.

אנא כבדו את המקום ונהגו בהתאם להוראות:

- הישמעו להוראות עובדי רשות הטבע והגנים.
- התנועה מותרת בדרכים המוסדרות בלבד. הירידה מהדרך, גם לשולי הכביש, מסוכנת ואסורה! החניה מותרת רק במגרשי החניה.
- במקום מתקיימים טקסי תפילה, אנא כבדו את הטקס והמתפללים.
- הטבילה מותרת בתחום המוגדר בלבד. חציית הנהר אסורה.
- מי הירדן אינם ראויים לשתייה.
- שמרו על השקט והקפידו על לבוש הולם.
- אסור להכניס בעלי חיים.
- אסור להכניס מזון למתחם הטבילה.
- שמרו על הניקיון.
- הבערת אש אסורה!

שעות פעילות

קיץ: 17:00-8:00 **חורף:** 16:00-8:00

בימי שישי ובערבי חג נסגר האתר שעה אחת מוקדם יותר.

אזהרה:

באזור קיימים שדות מוקשים, מוקפים גדרות ומסומנים.
אין לחצות גדרות!

כתיבה: יעקב שקולניק; **עריכה:** נועה מוטרו
תצלומים: דורון נסים, יעקב שקולניק, ארכיון רשות הטבע והגנים
הפקה: עדי גרינבאום
© רשות הטבע והגנים

רשות הטבע והגנים

משתלם לצאת לטבע

רכשו עכשיו מינוי וטיילו חינם כל השנה בשמורות הטבע ובגנים הלאומיים

אתרים נוספים בקרבת מקום:

www.parks.org.il | *3639 |
דוא"ל: atar.t@npa.org.il
אתר הטבילה, טל' 02-6504844

אתר הטבילה

קאסר אל יהוד

בן אדם למקום

www.parks.org.il | *3639 |

ברוכים הבאים לאתר הטבילה קאסר אל-יהוד

בלב ערבות יריחו חוצה הירדן מישור של סלעים לבנים ורכים, המתפוררים-כמעט למגע, ויוצר חוט ירוק של חיים - סבך של עצים וקנים שבו מוצאים מקלט עופות ומינים רבים של בעלי חיים. בזכות ייחודו הוצע השטח כשמורת טבע (בתקופה המנדטורית), המשמרת את עולם הטבע העשיר של גאון הירדן. לצד הנהר הזורם בעצלתיים שוכן לו "אתר הטבילה" המכונה בערבית "אל-מַעְטַס" (מקום הטבילה) ומוכר גם בשם "קאסר אל-יהוד" (ארמון היהודים).

מסורות וקדושה

אתר הטבילה מזוהה עם בית עַבָּרָה (בית בָּרָה), המקום שבו חצו בני ישראל את הנהר בתום מסע נדודיהם במדבר, לאחר שמשה נשא בהר נבו את דבריו האחרונים (שופטים ז' 24). הנהר הפך, לאחר 40 שנות נדודים במדבר, סמל להינתקות מאורח החיים הנוודי ומעבר ליישוב קבע.

הכניסה לארץ המובטחת מתוארת בתנ"ך כנס גדול. כל עוד רגלי הכוהנים נמצאו במי הירדן, יכלו בני ישראל לעבור בתוכם בבטחה. הנס גדול שבעתיים משום שהתרחש בעונת הקציר, שבה זרימת הירדן בשיאה. ככתוב:

> "וַיְהִי בְּנָסֹעַ הָעָם מֵאָהֳלֵיהֶם לַעֲבֹר אֶת-הַיַּרְדֵּן וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן הַבְּרִית לִפְנֵי הָעָם. וּכְבוֹא נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עַד-הַיַּרְדֵּן וְרַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן נִטְבְּלוּ בִּקְצֵה הַמָּיִם וְהַיַּרְדֵּן מָלֵא עַל-כָּל-גְּדוֹתָיו כֹּל יְמֵי קָצִיר. וַיַּעַמְדוּ הַמַּיִם הַיֹּרְדִים מִלְמַעְלָה קָמוּ נֵד-אֶחָד... וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן בְּרִית ה' בֶּחָרָבָה בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן הָכֵן וְכָל-יִשְׂרָאֵל עֹבְרִים בֶּחָרָבָה עַד אֲשֶׁר-תַּמּוּ כָּל-הַגּוֹי לַעֲבֹר אֶת-הַיַּרְדֵּן" (יהושע ג' 14-17).

מסורות קדומות קושרות את האתר עם המקום שממנו עלה אליהו הנביא במרכבת אש לשמים, לאחר שהעביר את הנבואה לאלישע (מלכים ב' פרק ב). לכאן גם הגיע נעמן, שר הצבא המצורע של מלך ארם שביקש מרפא לחוליו, ובהמלצת אלישע טבל שבע פעמים במי הירדן ונרפא (מלכים ב' פרק ה). מעשה אלישע הוא רמז לכך שהטבילה במי הירדן מטהרת.

נראה כי קדושת המקום ודמויותיהם של אליהו ואלישע עמדו לנגד עיניו של יוחנן בן זכריה, שבחר לחיות חיי פרישות במדבר. יוחנן, בן למשפחת כהונה וקרוב משפחה של ישוע, חי במאה ה-1 לסה"נ וקרא לאנשים לחזור בתשובה לפני יום הדין הקרב ובא. כחלק מהחזרה בתשובה הטביל יוחנן במי הירדן את מאמיניו ובהם גם ישוע, ומכאן כינויו "המטביל".

הטבילה אומצה בנצרות כטקס המכניס את המאמינים אל הכנסייה, ואתר הטבילה שיוחנן הטביל בו את ישוע הפך מקום חשוב לעולם הנוצרי.

רבים מהמאמינים מייחסים עד היום למי הירדן סגולות מרפא והם נוהגים לקחת לבתיהם מים מהנהר כמזכרת.

היסטוריה וארכיאולוגיה

בתקופה הביזנטית (מאות 4-7 לסה"נ) פקדו את אתר הטבילה עולי רגל נוצרים רבים, שהלכו בדרכו של ישוע. הטבילה בנהר הייתה אחד משיאי העלייה לרגל, טקס שמתנהל גם בימינו בחג ההתגלות (אֶפִיפָנְיָה). במשך השנים נבנו לאורך הנהר כנסיות ומנזרים נוספים שהעניקו שירותי דת ולינה. בתקופה האסלאמית הקדומה (מאות 7-11) תנועת עולי הרגל פחתה מאוד, אך חזרה לשגשג בתקופה הצלבנית (מאות 11-13). במאה ה-19 חזר האזור וזכה לביקורי צליינים בחסות השלטון התורכי ובהמשך גם בתקופת המנדט הבריטי ותחת השלטון הירדני.

לאחר מלחמת ששת הימים (1967) הפך נהר הירדן לגבול בין ישראל לממלכת ירדן. באזור התנהלה מלחמה בלתי פוסקת ועקובה מדם כנגד מחבלים שחצו את הירדן וחדרו לישראל. האזור זכה לכינוי "ארץ המרדפים" והפך לשטח צבאי סגור. מנזרי העדות הנוצריות שקמו כאן כדי להנציח את פועלו של יוחנן המטביל ולסייע לעולי הרגל – ננטשו. האזור נחסם בגדרות ונזרע מוקשים. אתר הטבילה נסגר למבקרים.

בעקבות הסכם השלום עם ירדן, שנחתם בשנת 1994, החל המִנהל האזרחי לאזור יהודה ושומרון להתיר ביקור במקום. האתר עבר פיתוח יסודי והוכשר לקליטת מבקרים רבים. מאז 2011 האתר פתוח למבקרים במשך כל השנה, ללא צורך בתיאום מראש. בחג ההתגלות, בין 12 ל-24 בינואר, ובחג הפסחא (בחודש אפריל), נערכים כאן טקסי טבילה המוניים וססגוניים של הזרמים והעדות השונים, שמושכים למקום אלפי צליינים ומטיילים.

מנזרי הירדן

שרידי המנזרים פזורים לאורך 1.5 ק"מ, משני צדיה של דרך סלולה שאסורה לכניסה בשל חשש למיקוש.

המנזר הראשון, בצומת הדרך היורדת לאתר הטבילה, כ-350 מ' מהירדן, הוא המבנה דמוי המבצר של המנזר היווני-אורתודוקסי על שם יוחנן המטביל. זהו המבנה המכונה בערבית קַאסְר אל-יהוד ("ארמון היהודים"). המנזר נבנה על יסודות המנזר הביזנטי הקדום ביותר באתר והוא הגדול במנזרי הירדן. עדויות מהמאה ה-6 מספרות שהמנזר נבנה בימיו של הקיסר אנסטאסיוס הראשון (ששלט בשנים 491-518). המנזר חרב ברעש אדמה בשנת 1024. במאה ה-12 שיקם אותו הקיסר הביזנטי מנואל קוממנוס. אבירי המנזר הטמפלרי הם שהעניקו למקום את מראהו המבוצר, כדי להגן על הנזירים ששירתו בו.

בהמשך הדרך מנזרים וכנסיות נטושים נוספים ובהם מנזר סורי-אורתודוקסי, מנזר קופטי, קפלה רוסית, מנזר אתיופי וכנסייה רומנית.

